

PROGRAM PRAC UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE NORMALIZACJI TECHNICZNEJ I OBRONNEJ NA 2015 ROK

Henryk Popiel

Wojskowej Akademii Technicznej

Bogusław Rogowski

Wojskowej Akademii Technicznej

Streszczenie: W artykule zawarto krótką charakterystykę skierowanego do zaopiniowania przez krajowe jednostki normalizacyjne państw członkowskich UE projektu rocznego programu prac Unii Europejskiej na rzecz normalizacji europejskiej w 2015 r. W głównej mierze skoncentrowano się na tych treściach dokumentu, które mogą mieć znaczenie z punktu widzenia rozwoju normalizacji europejskiej – w bliższym i dalszym horyzoncie czasowym – w sferze normalizacji ogólnospołecznej i obszarach istotnych dla obronności i bezpieczeństwa, w wymiarze krajowym. Odniesiono się także do zawartości najważniejszych dokumentów prawnych Parlamentu Europejskiego i właściwych Komisji, zwłaszcza rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej oraz opracowanej w marcu 2013 r. *Strategii europejskiego systemu normalizacyjnego 2020*, jako elementu realizacji strategii „Europa 2020” w dziedzinie normalizacji.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, norma, normalizacja, obronność

Wstęp

Aktualna i prognozowana sytuacja, w jakiej mogą się znaleźć różne obszary życia społecznego i gospodarczego państw wspólnoty europejskiej, w najbliższej perspektywie nie rysuje się zbyt optymistycznie. Problemy, w okresie recesji, mają negatywne oddziaływanie na kondycję przedsiębiorstw i szeroko pojęty sektor przemysłowy państw Unii Europejskiej (UE), a co za tym idzie nie rysuje się zbyt optymistyczna perspektywa dla rozwoju europejskiej działalności normalizacyjnej. Wiadomo przecież, że kondycja tego szczególnego obszaru, jakim jest stanowienie norm europejskich przez europejskie organizacje normalizacyjne, jest ściśle powiązana z sytuacją rynkową i kondycją finansową beneficjentów i interesariuszy tej działalności, zwłaszcza sektora przemysłowego. Taka sytuacja, zwłaszcza dość niestabilna ekonomicznie europejskiego sektora przemysłowego, może mieć co najmniej pośredni wpływ na kondycję normalizacji z zakresu obronności i bezpieczeństwa przez europejskie organizacje normalizacyjne. Może mieć także przełożenie na tę sferę działalności, realizowaną przez krajowe jednostki normalizacyjne państw UE.

Mając powyższe na uwadze, Parlament Europejski – inspirowany przez właściwe komisje europejskie oraz europejskie i krajowe organizacje normalizacyjne państw

UE – stara się poprzez regulacje prawne wspomagać ten obszar działalności. Na tego rodzaju praktyczne działania składa się szereg inicjatyw i konkretnych programów podejmowanych, by inspirować rozwój europejskiej działalności normalizacyjnej, także w wymiarze ekonomicznym, stosownie do aktualnych i przyszłych potrzeb.

Praktycznym dowodem tego typu dokonań może być opracowana w marcu 2013 r., jako element realizacji strategii „Europa 2020” w dziedzinie normalizacji¹, *Strategia europejskiego systemu normalizacyjnego 2020*.

Przyjęte przez Parlament Europejski rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej, zmieniające dyrektywy Rady 89/686/EWG i 93/15/EWG oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 94/9/WE, 94/25/WE, 95/16/WE, 97/23/WE, 98/34/WE, 2004/22/WE, 2007/23/WE, 2009/23/WE i 2009/105/WE oraz uchylające decyzję Rady 87/95/EWG i decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1673/2006/WE wyraźnie wskazuje na istotną rolę normalizacji europejskiej i znaczenie norm w obszarze wspólnego rynku i na rzecz zwiększenia konkurencyjności. Ciałem odpowiedzialnym za budowanie ram prawnych na poziomie wspólnotowym jest Komisja Europejska – Dyrekcja ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu.

Dyrekcja Generalna ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu stara się, aby polityka UE przyczyniała się do utrwalania konkurencyjności przedsiębiorstw działających na unijnym rynku, ułatwiała tworzenie miejsc pracy i wspierała zrównoważony rozwój gospodarczy. Zadaniem Dyrekcji jest również zapewnienie sprawnego funkcjonowania rynku wewnętrznego towarów. Tym samym Dyrekcja Generalna przyczynia się w znaczącym stopniu do realizacji strategii lizbońskiej² na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Dyrekcja kładzie szczególny nacisk na potrzeby przemysłu wytwórczego oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Zarządza programami promującymi przedsiębiorczość i innowacyjność oraz dba, aby prawodawstwo UE w wystarczającym stopniu uwzględniało interesy przedsiębiorców. Ponadto, Dyrekcja zajmuje się także znaczącym pakietem przepisów prawnych, ponad 500 dyrektyw i 200 rozporządzeń dotyczących rynku wewnętrznego towarów i usług. Stworzyła w związku z tym narzędzie informacyjne umożliwiające przedstawienie w podziale na poszczególne sektory ogółu prawodawstwa, które wchodzi w zakres jej kompetencji

¹ J. Figurski, B. Rogowski, *Europejski system normalizacyjny, cele i kierunki doskonalenia systemu w perspektywie do 2020 r.* – wyd. „Biuletyn Naukowy WITU”, zeszyt 125 – nr 1/2013, ISSN 1230-3801, s. 7-16.

² *Facing the challenge. The Lisbon strategy for growth and employment*, Report from the High Level Group chaired by Wim Kok: http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/fp6-evidence-base/evaluation_studies_and_reports/evaluation_studies_and_reports_2004/the_lisbon_strategy_for_growth_and_employment__report_from_the_high_level_group.pdf – kwiecień 2012.

– tzw. Różowa Księga (Pink Book). Księga jest corocznie uaktualniana na podstawie wszystkich najnowszych zmian w prawodawstwie³.

Bardzo istotne znaczenie dla przyszłości normalizacji, w tym także w sferze obronności i bezpieczeństwa, będzie miał zainicjowany i skierowany do zaopiniowania przez krajowe jednostki normalizacyjne państw członkowskich UE projekt dokumentu pn. *Roczny program prac Unii na rzecz normalizacji europejskiej – 2015*. Jest to już druga edycja tego rodzaju dokumentu, opracowanego w duchu realizacji priorytetów ujętych w strategii normalizacji – 2020. Obecny projekt programu zawiera także doświadczenia i wnioski wynikające z oceny programu ubiegłorocznego przeprowadzonej przez niezależnych ekspertów.

Uwspółcześnienie europejskiego systemu normalizacji najważniejszym wyzwaniem

Zasadniczym celem rozporządzenia nr 1025/2012 z 25 października 2012 r., które po intensywnych negocjacjach i wprowadzeniu kilku zmian do oryginalnego projektu weszło w życie 1 stycznia 2013 r., jest lepsze dostosowanie systemu normalizacji do stawianych mu obecnie wyzwań. Rozporządzenie nie kwestionuje zasadniczych podstaw i sprawdzonych struktur europejskiej normalizacji, lecz stawia na ich doskonalenie. Przykładowo, mimo większego wsparcia dla zainteresowanych stron na poziomie europejskim, podkreślono, że udział w normalizacji, szczególnie na poziomie krajowym, należy nadal promować. Rozporządzenie nie przyznało również prawa głosu na poziomie europejskim takim organizacjom⁴ jak NORMAPME, ANEC, ECOS czy ETUI, które reprezentują interesy małych i średnich przedsiębiorstw, konsumentów, ochrony środowiska i związków zawodowych w Europie. Zatem zasada delegacji krajowej nie jest tym samym zagrożona. Utrzymano natomiast wymaganie zaangażowania instytucji nadzoru rynku w prace normalizacyjne, przy jednoczesnym założeniu, że instytucje te nie będą otrzymywały dodatkowego wsparcia finansowego. Wzmocnione ma zostać zaangażowanie instytucji krajowych w opracowywanie mandatów normalizacyjnych.

Na tym etapie ciężko jeszcze przewidzieć, jakie skutki będzie miało przyznanie większej roli w normalizacji Wspólnotowemu Centrum Badawczemu Komisji Europejskiej⁵. To właśnie ta Dyrekcja Generalna wielokrotnie wydawała organizacjom normalizacyjnym mandaty, których zapisy nie uwzględniały podstawowych wymagań statutowych. Wśród przykładów można wymienić porozumienie robocze CEN

³ https://www.eurodesk.pl/nb_oration/id/PL0010001246 – 16.03.2014.

⁴ Organizacje europejskie, np. Europejskie Zrzeszenie Rzemiosła oraz Małych i Średnich Przedsiębiorstw dla Normalizacji czy Europejska Organizacja Ludności ds. Ochrony Środowiska dla Normalizacji i in.

⁵ <http://ec.europa.eu/dgs/jrc/>

w sprawie ochrony cywilnej⁶ oraz mandat dla warsztatu CEN w celu opublikowania wyników aktualnych badań w dziedzinie nowych zagrożeń bezpośrednio w formie porozumienia roboczego CEN (CWA). Jednak w opinii Komisji Ochrony Pracy i Normalizacji dokumenty przypominające normy nie są odpowiednie w przypadku tego rodzaju zagadnień, na korzyść dokumentów konsorcjalnych przypominających normy, lecz niebędących normami. Finalnie jednak utrzymano przewagę norm nad dokumentami konsorcjalnymi. Do definicji norm dodano cechy jakościowe, co spowodowało, że ich pozycja jest wyższa niż dokumentów przypominających normy. Nawet w obszarze podlegającym dyrektywom o zamówieniach publicznych w sektorze informacji i technologii komunikacyjnej międzynarodowe dokumenty konsorcjalne nie mają statusu norm, ale funkcjonują jako dokumenty opracowane w konkretnym celu i mają status specyfikacji. One również muszą teraz spełniać surowe kryteria dodatkowe, takie jak spójność z zespołem norm. Tym samym zakłada się, że związki między konsorcjami i europejskimi organizacjami normalizacyjnymi mają być jednak bliższe. Znaczenie dokumentów konsorcjalnych, które już zostały opracowane pod postacią ostatecznych zapisów i które mogą zostać złożone jako projekty norm zgodnie z przyspieszoną procedurą, będzie rosło.

Jakość norm i funkcjonalność europejskiego systemu normalizacji najważniejszym priorytetem

Procedura formalnych zastrzeżeń została zharmonizowana dla prawie wszystkich dyrektyw tzw. Nowego Podejścia⁷. Oprócz państw członkowskich, zastrzeżenia formalne może teraz zgłosić również Parlament Europejski, w przeciwieństwie do Komisji, która utraciła to prawo. Kolejna zmiana dotyczy informowania przez Komisję Europejską na swojej stronie internetowej⁸ (a nie w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej) o normach zharmonizowanych, które są przedmiotem zastrzeżeń formalnych niezależnie od podjętych decyzji. W przyszłości Komisja Europejska wspólnie z europejskimi organizacjami normalizacyjnymi będzie oceniać, czy normy zharmonizowane są zgodne z mandatami. Niejasne jest jeszcze, w jaki sposób będzie przeprowadzana taka ocena. Rola, jaką mieliby tu pełnić konsultanci, nie została jeszcze ostatecznie zdefiniowana. Otwarte pozostaje również pytanie, czy działania te są zgodne z filozofią Nowego Podejścia, tj. wyraźnym podziałem między oficjalnym

⁶ Dotyczy wyrobów z obszaru zharmonizowanego z obszaru objętego dyrektywą.

⁷ Dyrektywy Nowego Podejścia – New Approach Directives – są to przepisy adresowane do państw członkowskich, a właściwie do krajów EOG (EEA), mające na celu uzyskanie jednorodnej strefy techniki oraz wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu bezpiecznych produktów wysokiej jakości. Większość dyrektyw Nowego Podejścia wiąże się z nanoszeniem na wyroby, które spełniają wymagania zasadnicze, oznakowania CE. Poniżej dyrektywy Nowego Podejścia, które wymagają nanoszenia znaku CE.

⁸ Art. 10 pkt 6 rozporządzenia UE nr 1025/2012 z 25 października 2012 r.

ustawodawstwem i prywatną normalizacją. Kolejną kwestią jest odpowiedzialność Komisji w przypadku norm, które zostaną ocenione jako akceptowalne.

W przyszłości finansowanie działalności normalizacyjnej będzie wiązało się z dodatkowymi warunkami, takimi jak ukończenie opracowywania normy na czas. Może to stanowić pewien problem, dlatego że komitety normalizacyjne już teraz działają pod presją czasu, a cyklu opracowania norm nie da się zbyt skracać, chociażby na zachowanie niezbędnych minimalnych terminów ich projektowania i procedowania. Istnieje obawa, że doprowadzi to do sytuacji, w której normy będą zawierały niedopracowane wyniki, co może mieć negatywne konsekwencje dla kwestii bezpieczeństwa.

Komisja Europejska wezwała kraje członkowskie UE do podjęcia jeszcze w 2014 r. pilnych działań, które umożliwią odbudowę unijnego przemysłu po okresie recesji. Według KE konieczna jest modernizacja przemysłu poprzez inwestycje w innowacje, efektywność, nowe technologie oraz kwalifikacje pracowników. Niezbędne jest też ułatwienie dostępu do finansowania z wyspecjalizowanych funduszy unijnych oraz uproszczenie prawa. Takie działanie będzie miało bezpośrednie przełożenie na rozwój normalizacji.

Roczny program prac Unii na rzecz normalizacji europejskiej – podstawa prawna i zasadnicze wypisy

Podstawa prawna zasadności opracowania programu wynika z przywołanego na wstępie artykułu, rozporządzenia⁹ Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 1025/2012 z 25 października 2012 r. Szczegółowo zostało to określone w rozdziale III rozporządzenia pt. *Normy europejskie i europejskie dokumenty normalizacyjne jako wsparcie prawodawstwa i polityki Unii*, w artykule 8, który obejmuje następujące zagadnienia:

1. Komisja przyjmuje roczny program prac Unii w zakresie normalizacji europejskiej, w którym identyfikuje strategiczne priorytety normalizacji europejskiej z uwzględnieniem długoterminowych strategii Unii na rzecz wzrostu gospodarczego. W programie tym wskazuje się normy europejskie i europejskie dokumenty normalizacyjne, o które Komisja zamierza wystąpić do europejskich organizacji normalizacyjnych, zgodnie z art. 10 rozporządzenia.
2. W rocznym programie prac Unii, w zakresie normalizacji europejskiej, określa się szczegółowe cele i politykę, którym mają odpowiadać normy europejskie i europejskie dokumenty normalizacyjne, o które Komisja zamierza wystąpić do europejskich organizacji normalizacyjnych, w myśl

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:316:0012:0033:PL:PDF>

art. 10 rozporządzenia. Natomiast w pilnych przypadkach Komisja może wydawać wnioski bez wcześniejszego wskazania.

3. Roczny program prac Unii w zakresie normalizacji europejskiej zawiera także cele związane z międzynarodowym wymiarem normalizacji europejskiej, służące wsparciu prawodawstwa i polityki Unii na forum międzynarodowym.
4. Roczny program prac Unii w zakresie normalizacji europejskiej jest przyjmowany po przeprowadzeniu szeroko zakrojonych konsultacji z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym z europejskimi organizacjami normalizacyjnymi i europejskimi organizacjami zainteresowanych stron, otrzymującymi finansowanie z Unii zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz z państwami członkowskimi za pośrednictwem komitetu, o którym mowa w art. 22 rozporządzenia.
5. Po przyjęciu rocznego programu prac Unii w zakresie normalizacji europejskiej Komisja udostępnia go na swojej stronie internetowej.

Z uwagi na to, że w omawianym wyżej problemie następuje odwołanie do art. 10 rozporządzenia, wypada przytoczyć w skrócie jego zawartość. Artykuł zatytułowany *Wnioski o normalizację kierowane do europejskich organizacji normalizacyjnych*, w swojej zawartości stanowi m.in., że:

1. Komisja, w granicach kompetencji, może zwrócić się do jednej lub kilku europejskich organizacji normalizacyjnych¹⁰ z wnioskiem o przygotowanie – w ustalonym terminie – normy europejskiej lub europejskiego dokumentu normalizacyjnego. Normy europejskie oraz europejskie dokumenty normalizacyjne muszą wynikać z uwarunkowań rynkowych, uwzględniać interes publiczny, a także cele polityczne wyraźnie określone we wniosku Komisji i opierać się na konsensusie.
2. Komisja określa wymagania dotyczące treści, jakie musi spełniać dokument stanowiący przedmiot wniosku, oraz termin jego przyjęcia.
3. Decyzje, o których mowa w ust. 1, przyjmowane są zgodnie z procedurą¹¹ określoną w art. 22 ust. 3 i po konsultacji z europejskimi organizacjami normalizacyjnymi i europejskimi organizacjami zainteresowanych stron, otrzymującymi finansowanie z Unii zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz z komitetem utworzonym na mocy odnośnego prawodawstwa Unii, o ile taki komitet istnieje, lub po konsultacji z ekspertami branżowymi prowadzonej wg odrębnych ustaleń.

¹⁰ Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN), Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki (CENELEC) oraz Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych (ETSI). EON to oficjalnie uznane organy normalizacyjne w ramach prawa europejskiego (Rozporządzenie 1025/2012), które są zobowiązane do opracowania europejskich norm na rzecz wsparcia europejskich przepisów i polityk.

¹¹ W przypadku odesłania do niniejszego ustępu, stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

4. Odpowiednia europejska organizacja normalizacyjna wskazuje w ciągu jednego miesiąca od otrzymania wniosku, o którym mowa w ust. 1, czy go przyjmuje, czy też odrzuca.
5. W przypadku złożenia wniosku o finansowanie, Komisja w terminie dwóch miesięcy od otrzymania informacji o przyjęciu wniosku, o której mowa w art. 22 ust. 3 rozporządzenia, informuje odpowiednią europejską organizację normalizacyjną o przyznaniu dotacji na przygotowanie normy europejskiej lub europejskiego dokumentu normalizacyjnego.
6. Europejskie organizacje normalizacyjne informują Komisję o działaniach podjętych w celu opracowania norm lub dokumentów, o których mowa w pkt. 5. Komisja wraz z europejskimi organizacjami normalizacyjnymi ocenia zgodność norm lub dokumentów sporządzonych przez europejskie organizacje normalizacyjne z jej pierwotnym wnioskiem.
7. W przypadku gdy norma zharmonizowana spełnia założone wymagania, przewidziane w odnośnym prawodawstwie harmonizacyjnym Unii, Komisja niezwłocznie ją publikuje w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub ogłasza w innej formie, zgodnie z warunkami określonymi w odnośnym prawodawstwie harmonizacyjnym.

Roczny program prac Unii na rzecz normalizacji europejskiej na 2015 r. i jego treści

Opracowany i przesłany do uzgodnień krajowych¹² program obejmuje zasadnicze problemy takie jak: priorytety strategiczne dla normalizacji europejskiej, w tym zwłaszcza: innowacje i nowe technologie, zaawansowane technologie produkcyjne, kluczowe technologie wspomagające (KET), bioprodukty oraz zrównoważona polityka przemysłowa, budownictwo i surowce, a także inteligentne sieci. W rozdziale tym Komisja – w komunikacie dotyczącym polityki przemysłowej na 2014 r. – wskazała na potrzebę opracowania norm i standardów dla nowych technologii przed pierwszym wprowadzeniem ich do obrotu. W tym zakresie określiła sześć szybko rozwijających się obszarów działań priorytetowych: zaawansowane technologie produkcyjne, kluczowe technologie, produkty na bazie naturalnej, zrównoważona polityka przemysłowa, surowce, tzw. czyste pojazdy i inteligentne sieci.

Zwrócono uwagę na potrzebę wykorzystywania doświadczeń naukowych na rzecz rozwoju norm i lepsze kontakty normalizacji ze środowiskami i organizacjami naukowymi. W tym zakresie np. grupa robocza (WG) CEN/CENELEC ds. zagadnień standaryzacji, innowacji i badań oraz powołana do współpracy Komisja będą odpowiedzialne za utrzymywanie regularnych kontaktów ze środowiskiem naukowym

¹² Termin zgłaszania uwag przez krajowe jednostki normalizacyjne określono do 14.03.2014 r.

i ich poszerzanie. Ważnym zadaniem będzie stworzenie forum na rzecz poprawy komunikacji pomiędzy nauką na rzecz norm i normalizacji. Będzie ono zwoływane wspólnie przez Europejskie Stowarzyszenie Organizacji Badań i Technologii (EAR-TO), Europejskie Organizacje Normalizacyjne i Komisję.

Ważnym rozdziałem programu wydaje się być rozdział poświęcony problematyce wzmocnienia rynku wewnętrznego towarów i usług, w tym np. bezpieczeństwo dzieci, innych produktów konsumenckich, bezpieczeństwo maszyn morskich, urządzeń ciśnieniowych oraz urządzeń przeznaczonych do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem, transport lotniczy, transport kolejowy, paliwa alternatywne, bezpieczeństwo infrastruktury i bezpieczeństwo w pojęciu ogólnym. Na uwagę zasługuje podrozdział dotyczący promowania działań proekologicznych na rzecz poprawy bezpieczeństwa infrastruktury i bezpieczeństwa środowiska. Znaczącą uwagę przywiązano do zagadnienia recyklingu odpadów. W tym zakresie stwierdzono, że nowe europejskie normy zakwalifikowane do grupy norm określających jakość materiałów pochodzących z recyklingu (na przykład metali, drewna i tekstyliów) powinny sprzyjać rozwojowi rynku. Komisja oczekuje, że zostaną podjęte nowe prace normalizacyjne na rzecz opracowania i zatwierdzenia laboratoryjnych metod porównawczych z zakresu:

- a) charakterystyk odpadów niebezpiecznych H¹³ dla grupy 12 – gazy toksyczne kategorii 1, 2 lub 3,
- b) określenia elementów i substancji w odpadach właściwych dla zagrożeń dla zdrowia i środowiska (właściwości niebezpieczne H kategorii 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13 i 14),
- c) zrównoważonego rozwoju recyklingu i norm z zakresu toksyczności bioodpadów i produktów ubocznych pochodzących z rolnictwa (innych niż nawozy).

Bezpieczeństwo jądrowe oraz bezpieczeństwo usług i świadczenia opieki zdrowotnej – w tym dostępność usług, obszar urządzeń medycznych, przyrządów pomiarowych, urządzeń ciśnieniowych i sprzętu elektrycznego i elektronicznego, a także bezpieczeństwo w miejscu pracy to bardzo ważny obszar doskonalenia działalności normalizacyjnej.

W dokumencie zamieszczony został także **rozdział dotyczący obronności**. W tym zakresie przewiduje się działania normalizacyjne w ramach wdrażania komunikatu Komisji w kierunku bardziej konkurencyjnego i efektywnego sektora obronności i bezpieczeństwa (COM (2013) 542)¹⁴. W komunikacie podkreślono

¹³H12 – odpady, które w kontakcie z wodą, powietrzem lub kwasem uwalniają toksyczne lub bardzo toksyczne gazy.

¹⁴Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w kierunku bardziej konkurencyjnego i wydajnego sektora obronności i bezpieczeństwa – Bruksela, dnia 24.7.2013.

stosowanie wspólnych norm obronnych, co znacząco wpływa na zwiększenie współpracy i współdziałanie, a także konkurencyjności przemysłu europejskiego, zwłaszcza w obszarze nowych technologii. To podejście zostało poparte przez Radę Europejską w konkluzjach w sprawie Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Narodowej z dnia 19 grudnia 2013 r. Uzgodniono, że Komisja będzie współpracować z Europejską Agencją Obrony, aby zbadać sposoby promowania stosowania wspólnych norm w obronności i w innych dziedzinach, o których mowa w komunikacie. Wyniki takich badań mogą być interesujące np. w przypadku Polski¹⁵.

Ważkim zagadnieniem z punktu widzenia obronności i bezpieczeństwa wspólnego obszaru europejskiego wydaje się ujęta w programie problematyka transportu, w tym kolejowego. Zharmonizowana powierzchnia pojazdu oraz inicjatywa opracowania wymagań interoperacyjności kolei dla systemu kolejowego 1520 mm szerokości toru, z uwzględnieniem przepisów technicznych spoza UE (GOST¹⁶). Ponadto nowe i zaktualizowane dobrowolne normy w zakresie kolei miejskiej powinny wspierać zamiany w transporcie prywatnym na rzecz zaspokojenia rosnącego zapotrzebowania na transport publiczny, także dzięki upraszczaniu procedur administracyjnych w tym obszarze. Komisja wysunęła również inicjatywę intensyfikacji prac na rzecz wdrażania innowacyjnych rozwiązań w celu osiągnięcia w pełni zintegrowanego i interoperacyjnego europejskiego systemu kolejowego. Inicjatywa ta powinna wspierać zarówno jednolity, europejski obszar kolejowy (SERA), jak i konkurencyjność europejskiego sektora kolejowego w wymiarze globalnym. Z punktu widzenia interesów obronności bezpieczeństwa powszechnego, tak w wymiarze europejskim, jak i narodowym, są to bardzo istotne zagadnienia.

Ponadto w dziale regulacji dyrektywnych dotyczących instrumentów pomiarowych Komisja może zwrócić się do europejskich organizacji normalizacyjnych w sprawie przeprowadzenia analizy odpowiednich działań normalizacyjnych w aspekcie aktualnych potrzeb rynku. Ma to dotyczyć instrumentów objętych zakresem stosowania dyrektywy, w odniesieniu do których nie ma, istnieją niepełne lub w ogóle nie istnieją normy zharmonizowane. W świetle wykazu Komisja zadecyduje, czy obecny mandat dla przyrządów pomiarowych musi zostać zaktualizowany. Podejmowane działania w tym obszarze są istotne np. z punktu widzenia funkcjonowania systemu miar w Polsce, ale także systemu metrologii wojskowej¹⁷. Jednocześnie np. w obszarze urządzeń ciśnieniowych, w celu wspierania popytu na europejskie

¹⁵ Więcej na temat doświadczeń Polski w tym zakresie można znaleźć w opracowaniach, np. WCNJiK i PKN, wykonywanych na etapie prac nad Europejskim Podręcznikiem Zamówień Obronnych – EHDP.

¹⁶ GOST (ros. Gousudarstviennyj Standard – Standard Państwowy) – opracowywany przez Federację Rosyjską.

¹⁷ System metrologiczny w Polsce kreuje Główny Urząd Miar, a w resorcie obrony narodowej Wojskowe Centrum Metrologii.

normy zharmonizowane w branży urządzeń ciśnieniowych oraz w celu zapewnienia długoterminowej stabilności tych standardów, zostaną podjęte dalsze działania w celu promowania przejrzystości i ułatwienia przejmowania podstawowych norm dla zbiorników ciśnieniowych, rurociągów i kotłów. Ten obszar może być częściowo sferą zainteresowania np. Wojskowego Dozoru Technicznego.

W programie wymieniono także inne ważne obszary, które powinny być objęte działalnością normalizacyjną, od inteligentnych systemów transportowych (ITS) i logistyki miejskiej poprzez obszary dotyczące: zmian klimatycznych, efektywniejszego korzystania z zasobów, problematyki substancji zubożających warstwę ozonową, jakości powietrza i emisji przemysłowych, infrastruktury, zrównoważonej żywności i zrównoważonego wykorzystania fosforu, a skończywszy na zagadnieniu międzynarodowego wymiaru normalizacji europejskiej.

W tym obszarze ogólnym najistotniejsze kierunki proponowanych działań dotyczą wzmocnienia globalnego zasięgu i konkurencyjności europejskiego przemysłu poprzez zmniejszenie barier technicznych w handlu. Stosowanie wspólnych norm lub przepisów i specyfikacji technicznych powinno wspierać wymianę towarów i usług poprzez zwiększenie interoperacyjności na poziomie globalnym. Cel ten, zdaniem projektodawców, będzie realizowany poprzez:

1. Dążenie do możliwie jak największej spójności pomiędzy międzynarodowymi i europejskimi standardami oraz podejmowanie działań na rzecz ułatwienia wykorzystywania norm europejskich i/lub międzynarodowych, a także technicznych aspektów dostosowania prawa na rzecz rozwijania międzynarodowej współpracy w dziedzinie badań i innowacji.
2. Podnoszenie świadomości oraz promowanie korzyści płynących z europejskiej normalizacji w ramach spójnego systemu regionalnego (europejskiego), a także innych działań wspierających międzynarodową normalizację i wielostronne regulacje w tym zakresie.
3. Przyczynianie się do dwustronnych rozmów w kwestiach regulacyjnych/politycznych między UE i państwami trzecimi, w tym na rzecz bezpłatnych negocjacji umów handlowych¹⁸.
4. Rozszerzenie jednolitego rynku, w szczególności w procesie rozszerzenia Unii Europejskiej, europejskiej polityki sąsiedztwa oraz negocjacji umów o ocenie zgodności i akceptacji wyrobów przemysłowych z krajów trze-

¹⁸ Obecne priorytety koncentrują się przede wszystkim na USA (bezpośredni udział w sprawie barier technicznych, w dziale negocjacji o transatlantyckim partnerstwie handlu i inwestycji), Chinach (regulacyjne i dialog w sprawie polityki przemysłowej, innowacji i dialogu na rzecz współpracy UE – Chiny 2020 – Strategiczny Program Współpracy); Rosji (partnerstwo modernizacji, w szczególności grupy roboczej „ocena zgodności i normalizacja”; Indiach, Japonii, Korei, ASEAN i Ameryce Łacińskiej).

- cich, stosujących prawodawstwo europejskiego bezpieczeństwa produktów w oparciu o standardy europejskie.
5. Działania strategiczne w krajach to m.in.:
 - a) współpraca europejskich ekspertów ds. normalizacji, oddelegowanych do Indii i Chin na rzecz wznowienia projektów i zapewnienia obecności normalizacji europejskiej, przepływu informacji i dostępu do rynku,
 - b) działania na rzecz rozwoju platform informacyjnych, w tym aspektów dostępu do rynku bezpośrednio związanego z normalizacją.
 6. Wspieranie afrykańskich zdolności w dziedzinie norm i normalizacji, zgodnie z wspólnym planem działania UE–Afryka, w szczególności w drodze dialogu technicznego i normalizacji polityki z właściwymi organizacjami regionalnymi Afryki.

Podsumowanie

Jest to już druga edycja rocznego programu pracy Unii Europejskiej na rzecz normalizacji europejskiej, który zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia nr 1025/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej powinien obowiązkowo wejść w życie. W ocenie Komisji poprzedni program (jako pilotażowy) przyczynił się do zwiększenia świadomości dotyczącej normalizacji w dużej liczbie sektorów i podmiotów. Rok 2013 był rokiem przejściowym w procesie ustanowienia procedur wymaganych na mocy nowego rozporządzenia w sprawie funkcjonowania systemu normalizacji. Ta faza projektu została zakończona i poddana ocenie przez niezależnych ekspertów, celem wskazania obszarów do doskonalenia i potrzeb dalszych zmian.

Zakłada się, że ten roczny program pracy Unii na rzecz europejskiej normalizacji jest kluczowy, a podejmowane działania Komisji mają mieć na celu przyspieszenie procesów normalizacyjnych. Ma to się przyczynić do bardziej efektywnego prognozowania i planowania działalności normalizacyjnej. Ma to także umożliwić lepszą synchronizację prac przygotowawczych w europejskich organizacjach normalizacyjnych. Ponadto Komisja wzywa te organizacje do uwzględnienia jej wytycznych, o ile to możliwe, jeszcze w tegorocznych programach prac. Tu może być pewien problem, gdyż tak naprawdę programy prac normalizacyjnych na rok bieżący są zamknięte. Znamienne jest także to, że omawiany program został ustanowiony w porozumieniu ze wszystkimi zainteresowanymi stronami i stanowi szeroką platformę danych wejściowych, jako przyszłych priorytetów działalności normalizacyjnej. Komisja w swoich wnioskach informuje, że aby zapewnić informację zwrotną dla wszystkich zainteresowanych stron, informacje na temat działań normalizacyjnych wszczętych na podstawie tego programu prac zostaną uwzględnione w kolejnych programach prac Unii na rzecz normalizacji europejskiej. Jeśli chodzi o stanowiska krajowych

jednostek normalizacyjnych w sprawie przedstawionego projektu programu, powinny być przedstawione do 14.03 br., co też uczynił Polski Komitet Normalizacyjny, aprobując zapisy projektu dokumentu.

LITERATURA:

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej, zmieniające dyrektywy Rady 89/686/EWG i 93/15/EWG oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 94/9/WE, 94/25/WE, 95/16/WE, 97/23/WE, 98/34/WE, 2004/22/WE, 2007/23/WE, 2009/23/WE i 2009/105/WE oraz uchylające decyzję Rady 87/95/EWG i decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1673/2006/WE.
2. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego *Roczny program prac Unii w zakresie normalizacji europejskiej* (Tekst mający znaczenie dla EOG) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013DC0561&qid=1395683174820&from=PL>.
3. J. FIGURSKI, B. ROGOWSKI, *Europejski system normalizacyjny. Cle i kierunki doskonalenia systemu w perspektywie do 2020 r.*, wyd. „Biuletyn Naukowy WITU”, zeszyt 125 – nr 1/2013, ISSN 1230-3801, s. 7-16.
4. B. ROGOWSKI, *Normalizacja na rzecz obronności – stan obecny i oczekiwania*, wyd. „Gospodarka Materiałowa & Logistyka”, PWE nr 5/2013, ISSN 1231-2037.

THE EU PROGRAMME OF WORKS IN THE FIELD OF TECHNOLOGICAL AND DEFENCE STANDARDIZATION FOR 2015

Abstract: The article contains a brief characteristics of the draft annual programme of EU works for European standardization in 2015 sent out for feedback to national standardization units of EU member nations. The main focus is on those provisions of the document that may be meaningful from the point of view of European standardization development – both short-term and long-term – in the area of general social standardization, as well as in the areas important to defence and security, on a national level. References are made to the contents of the most important legal documents of the European Parliament and the appropriate Commissions, especially the European Parliament and Council decree no. 1025/2012 dated 25 October 2012 on European standardization, and the ‘European standardization system strategy 2020’ developed in March 2013 as an element of the ‘Europe 2020’ strategy realization, in the field of standardization.

Keywords: defence, security, standard, standardization